

BYAVANDRING MAGNARP

11 augusti 2019

Magnarps Intresseförening

Magnarps Hamn

Stensamlingen där västra piren ligger idag kallades sedan gammalt för **“Ulen”** utnyttjades redan på tidigt 1800-tal som anläggningsplats, men läget och skicket utgjorde ett dåligt skydd mot höststormarna.

Den 16 februari 1883 samlades byns bönder, som ju livnärde sig på jordbruk och fiske, för att diskutera hamnens framtid. Vid motet beslutade man att ta ett gemensamt lån om 500 kronor för att förbättra och iordningsställa landningsstället

Hamnstyrelse och hamnordning fanns på dagordningen men det dröjde fram till 1892, när hamnen (västra piren) byggdes, innan Hamnordningen kom till.

Det dröjde ända fram till 1918 innan man fattade beslut om att bygga en stenkista som skydd längst ut på Piren.

I början av 1930-talet byggdes hamnen om med hjälp av insamlade medel och stöd från kommunen. 1938 övertog kommunen hamnen från bysamfälligheten.

Utsikten mot öster

När vi vänder blicken mot Magnarps Skog kan vi se de olika rev och stränder som karaktäriserar Magnarp.

Längst ut ser vi **“Sjåla rev”** följt av stranden direct innanför **“Mögsånn”**.

Det lilla revet ytterligare ett steg närmare hamnen kallas sedan gammalt för **“Klaubagen”** och stranden innanför **“Prästaviken”**.

På stranden närmast hamnen finns **“Frälsarestenen”** en stor kopparfärgad sten som markant skiljer sig från övriga stenar vid stranden.

Strannabackeskolan

Ovanför hamnen ligger det som var Magnarps första skola **“Strannabackeskolan”** där det bedrevs undervisning mellan 1860 och 1885. På onsdagarna sommartid var det **dans på Strannabacken** och byns pigor och drängar frotterade sig med sommargästerna. Efter dansen kunde man avnjuta kaffe och kaka i cafét hos Frida eller Elsa.

Major Thulin

År 1925 efter många års förhandlingar och sökande efter delägare köpte Major Thulin från Lund skolhuset och intilliggande hus tillsammans med den obebyggda tomten väster om skolhuset. Här bedrev Thulin, som var grundare till Sydsvenska gymnastikinstitutet i Lund och lärare i gymnastik på Katedralskolan tillsammans med sin fru **Gymnastikläger** med mellan 30 och 40 elever under 2 veckor varje höst mellan 1927 och 1937.

Eleverna tävlade i simhopp vid trampolinen vid västra piren och orienteringstävlingar hölls på Hallandsåsen.

Major Thulin grundade senare (1950) gymnastiklägret vid Lingvallen i Skälderviken.

Tången som idag mest betraktas som ett störningsmoment för badare har sedan urminnes tider varit mycket viktig för jordbruket och har omgärdats av bestämmelser för att säkerställa rättvis fördelning mellan jordbrukarna. Långt in på 1960-talet fick ingen sticka grepen i tången förrän Bror Lorensen hissade flaggan kl 0700 på morronen.

Fritsa Sträde och Strandgårdarna

Där Östra och Västra Strandgårdarna ligger idag har det funnits ytterligare 2 gårdar utöver ett antal hus. På Östra Strandgården med anor från 1600-talet när Clemmet Knutsson f. 1677 med sin fru Anna Nilsdotter var skrivna på gården. Gården har sedan gått i släkten tills den långa raden av ägande i släkten bröts när gården såldes till nuvarande ägaren Jörgen Svensson.

På Östra Strandgårdens mark låg ett torp på en plats som kallades ”Rysslyckan”. Torpet som låg på ofri grund ägdes av sjömannen Johannes Matsson och övertogs senare av dottern Kristina och i sin tur av hennes son Karl Petter. Torpet kom sedan att kallas för ”Pettersa Kalsa”. En av de sentida ägarna av Östra Strandgården köpte torpet när torparkontraktet löpte ut 1951. Nuvarande ägaren Kjell Qvarnerup köpte torpet 1973 varefter en omfattande renovering och modernisering gjorts.

Nord ost om Östra Strandgården ligger ett gammalt kulturklassat torp från tidigt 1800-tal som också tillhört gården. I torpet bedrev den ursprunglige ägarens (Mattis Jönsson som var skeppare och rusthållare) sonhustru Petronella en liten butik där hon bl.a. sålde bröd, smör ost och ägg. Torpet har sedan gått i släkten och ägs sedan 1993 av Mats Bjärudd.

Den förste kände ägaren till Västra Strandgården var rusthållare Sven Nilsson som var bosatt här redan 1794. Efter ett par generationsbyten övertogs gården 1916 av Fritz Johansson som fram till sin död kallades för "Svensa Fritz" Troligtvis efter sin fars far. Gamla Magnarpsbor kallar fortfarande allén ner mot hamnen "Fritza sträde" och dammen strax norr om gården vid Magnarpsvägen för "Fritza damm".

Idag finns det inte mycket kvar av den ursprungliga egendomen. Den tillhörande marken väster om gården har styckats av och bebyggts med villor. Som ett minne från förr hittar vi här "Fritza Lyckeväg"

Området längs ner mot havet i villabebyggelsen kallades för "Pilla Floe" - området var träskmark och byns ungar åkte skridskor här på vintrarna på 1960- och -70-talet. Namnet "Pilla" kan förmodligen spåras tillbaka till Fritz mor Petronella Persson.

Torget

Alldeles nordväst om korsningen mellan Magnarpsvägen och Magnarps Byaväg brukade omkringboende bönder och mannarna i husen samlas här för att dryfta dagens vedermödor. Här samlades också byns ungdomar före och efter dansen på Åselid i Förslöv. Torget var också söndagens träffpunkt för byns ungdomar.

Öster om torget går en väg norrut mot gården **Axelsminne** med anor från tidigt 1840-tal där Magnarps första affär bedrevs av ägaren Johannes Svensson

Omedelbart väster om torget ligger "**Askgården**" som troligtvis byggdes år 1775 möjligen inte på den plats den ligger idag, dit den sägs ha flyttats från Västra Standgårdens ägor vid Pilla Floe. Andreas Nilson som tros vara den förste ägaren av gården var med vid Magnarps laga skiftesdelning 1826 byggde också "Andreasa" troligen som undantag för sitt äldre boende efter att ha lämnat gården. Ett par generationer senare gifte Josefina Persson en av arvtagarna i rakt nedstigande led med Otto Hellberg från Skepparkroken och paret tog över gården. Gården har sedan dess för det mesta blivit kallad "Hellbergs". När sonen Einar gick ur tiden gick gården ur släkten.

På andra sidan vägen mot Axelsminne ligger en annan gammal gård med anor från 1700-talet, från början var en helt kringbyggd gård. 1890 köpte Ludvig och Kristina Svensdotter från Strandgården gården som sen kom att kallas "**Ludviksa**". När sonen Gustav tillsammans med hustrun Gerda övertog den 1910 skrevs som brukligt ett undantagskontrakt där föräldrarnas rättigheter och sonens skyldigheter reglerades. Gården gick ur släkten när Gustav och Gerdas son dog en alltför tidig död

Gustavs syster Anna köpte 1921 det lilla huset öster om Ludviksa av sin bror. Anna kallades av i stort sett alla i byn för "Moster Anna" och huset kom också att benämnas "**Moster Annas**". Huset lär ha flyttats två gånger och stod från början på tillsammans med flera andra Strandgårdens ägor där vi idag har ett flertal röda myresjöhus.

Arvid Karlssons affär

1913 byggde Arvid Karlsson gift med Martina Johansson dotter till Ludvig strax öster om "Moster Annas" där han bedrev vagnmakeri och taxirörelse. Martina satte upp en affär här som drevs fram till 1976

Skomakare Welin och smederna Forsberg

Söder om Byavägen byggde Elof Welin från Vejby 1883 sitt hem och bedrev skomakeri. Sonen Ernst som föddes 1885 flyttade runt ett antal år innan han kom tillbaka och övertog skomakeriet som han fortsatte drev på 1950-talet.

Öster om Welins bodde i slutet av 1800-talet Magnus och Johanna Forsberg. Magnus som var smed hade sin smedja på tomten. En av sönerna Villiam byggde här 1922 det hus som finns på tomten idag. Villiam gick i faderns fotspår och fortsatte i smedyrket i samarbete med sin bror Karl som hade sin smedja i Vejbyslätt. Villiam sålde huset 1937 och efter en kort sejour i Amerika kom han tillbaka och byggde ett litet torp på det som idag är Ovanvägen 2 där han bodde till sin död

Skolan

1885 stod ett nytt skolhus klart i Magnarp omedelbart öster om den "Gamla Smedjan". Här inrymdes Magnarps småskola fram till 1939 verksamheten flyttades till Magnarps folkskola – som byggdes 1897 – och "nya" småskola.

En av lärarna i början på 1900-talet var Erika Nilsson som var fruktad och hatad av barnen. Hon använde inte bara rottingen utan slog istället med linjalen över fingrarna och luggades. Min far som var ensam elev i både första och andra klass fick stryk varje dag under sina två läsår med Erika

Sven Jöns vagnmakeri

Snutt emot den gamla skolan på andra sidan Byavägen låg Sven Jöns vagnmakeri ett av flera vagnmakerier i byn. Här bedrevs också söndagsskola för byns barn av döttrarna i familjen. När Sven flyttade till Bäckagården och vidare till Sandgården bodde hans syster Kristina med sina höns här. Kristina livnärde sig huvudsakligen på att sälja fisk som hon köpte vid hamnen men kompletterade med att sälja ägg och en och annan höna. Kundkretsen fanns i Skälderviken och Ängelholm så det blev många långa promenader när hon inte kunde passa på och åka med mjölkskjutsen

Christenssons

Öster om Sven Jöns vagnmakeri låg bys andra affär "Christenssons". Den lilla gården låg här redan 1841 och här bedrevs fanns en speceriaffär redan 1870. Den siste ägaren Georg Christensson och hans hustru Klara drev affären ända till 1964. Husen såldes vidare och revs slutet av 1970-talet för att ersättas med dagens hus.

Bergendahls

I Klemmedssons backe ligger ett torp som byggdes ca 1815 dock inte riktigt där det ligger idag utan på åkern längre norrut! Här bedrev Arvid Olsson ättling till Per Klemmedsson vagnmakeri tills han sålde torpet till Netzler Lorensen ägaren till Östra Strandgården som torpet en gång tillhört. Torpet såldes 1918 till Gustav Aulén från Lund som hade sitt sommarboende här samtidigt som han bedrev konfirmandundervisning.

När Aulén 1933 utsågs till biskop i Strängnäs såldes det kultur III klassade torpet till Seved Bergendahl vars sondotter Kristiina idag nyttjar torpet som sommarbostad

Hults i skogen

En liten bit in i Magnarps Skog ligger ett par byggnader varav den äldsta byggdes redan 1790 medan den andra som byggdes ca 1840 som ett "undantag". Husen låg på ofri grund och svstäckning skedde först 1942.

Lars Hult med familj var förmodligen de första här och det har satt sina spår i de benämningar som fortfarande används som t.ex. **Larsa Kaus** och **Hultabryggan**. Lars var anställd som vaktare av "**Magnarps Flygsandplantering**" sedan 1824. Uppgiften togs över av sonen Nils-Petter som fick titeln "sandplanteringsvårdare".

Två av Nils-Petters tre söner, Axel och Karl, stannade kvar i hemmet och tillsammans hade "Hultabröderna" ett båtbyggeri och hade flera gesäller anställda! "Hultaekorna" var välkända i trakten. Bröderna byggde också de prämar som förr användes mellan Torekov och Hallands Väderö.

Bröderna nöjde sig inte med båtbyggeri utan byggde dessutom hus och ett flertal hus från "Larsa Kaus" längs "Standridarevägen" byggdes av bröderna.

Magnarps Pensionat

I början på 1900-talet bodde Otto och Hanna Svensson i det röda huset som ligger alldeles intill Magnarps Strandväg. På 1930-talet byggde deras son Julius den huvudbyggnad på fastigheten som han sedan tillsammans med hustrun Klara bedrev som pensionatsrörelse "Magnarps Pensionat" fram till 1944 när Klippans Läderfabrik köpte fastigheten och utnyttjade den som "semesterhem" för sina anställda. Ängelholms kommun bedrev under 1990 vandrarhem i egen regi innan fastigheten arrenderades ut. Idag är framtiden för fastigheten osäker och det detaljplanearbete som pågått under en längre tid har lagts på is i avvaktan på nya direktiv

